

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 580/2024-64

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKČIA] [REDAKČIA] [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpenej Mgr. Ladislavom Lukáčom, advokátom, Gunduličova 903/4, Bratislava, a Mgr. Martinom Magdolenom, advokátom, Gunduličova 903/4, Bratislava, proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava III č. k. 25Cb/188/2008-959 z 12. septembra 2022 a uzneseniu Mestského súdu Bratislava III č. k. 25Cb/188/2008-1008 z 8. júna 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu bola 24. septembra 2023 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením okresného súdu č. k. 25Cb/188/2008-959 z 12. septembra 2022 a uznesením mestského súdu č. k. 25Cb/188/2008-1008 z 8. júna 2023. Sťažovateľka navrhuje, aby boli napadnuté uznesenia zrušené, vec vrátená mestskému súdu na ďalšie konanie a aby jej bolo priznané finančné zadosťučinenie 2 000 eur a náhrada trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. Sťažovateľka sa procesnom postavení žalobkyne v konaní na okresnom súde domáhala zaplatenia 1 371 315,64 eur s príslušenstvom (vrátenie kúpnej ceny z dôvodu odstúpenia od kúpnych zmlúv). Okresný súd v predmetnom konaní ustanovil Ústav súdneho inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline (ďalej aj „znalecký ústav“) na vypracovanie znaleckého posudku v odbore cestnej dopravy, odvetví cestných vozidiel. Sťažovateľka zložila preddavkami na znalecké dokazovanie celkovo sumu 4 500 eur. Znalecký posudok bol vypracovaný k 12. júnu 2013. Okresný

súd uložil sťažovateľke uznesením z 20. februára 2013 zložiť na jeho účet preddavok na trovy konania v sume 68 565,78 eur. Keďže sťažovateľka v stanovenej lehote uvedený preddavok nezložila, súd konanie zastavil. Rozhodnutie o zastavení konania nadobudlo právoplatnosť 12. decembra 2013.

3. Napadnutým uznesením okresného súdu vydaným vyšším súdnym úradníkom bola znaleckému ústavu priznaná odmena za vypracovanie znaleckého posudku 11 634,60 eur a sťažovateľka bola zaviazaná zaplatiť znaleckému ústavu 7 134,60 eur (po odpočítaní zloženého preddavku 4 500 eur). Proti uvedenému uzneseniu podala sťažovateľka sťažnosť, ktorú mestský súd napadnutým uznesením zamietol.

4. V odôvodnení napadnutého uznesenia mestský súd argumentuje, že so znaleckým posudkom sťažovateľka súhlasila, vyúčtovanie znaleckej organizácie po vypracovaní znaleckého posudku bolo riadne predložené podľa príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 491/2004 Z. z. o odmenách, náhradách výdavkov a náhradách za stratu času pre znalcov, tlmočníkov a prekladateľov v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa neho rozsah vyúčtovaných hodín predstavujúcich technické hodnotenie predmetov posudku a následné práce na vypracovaní znaleckého posudku reálne zodpovedajú úkonom vykonaným znaleckým ústavom. Pokiaľ ide o použitie konzultanta, predmetom meraní a hodnotenia boli špecifické technické parametre na nákladných motorových vozidlách s použitím prístrojov (a priestorov), ktoré nie sú bežne dostupné, preto je podľa názoru mestského súdu vyúčtovanie nákladov v časti výdavkov spojených s použitím konzultanta v poriadku. Súd tiež považuje za zrejmé použitie motorového vozidla znalcom, ktorý sa musel dostať zo Žiliny do miesta výkonu meraní v Bratislave, a vyúčtovanie v tejto časti za riadne preukázané.

III.

Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka v sťažnosti podľa § 239 a nasl. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) uviedla viaceré argumenty a závery súdov (a to aj ústavného súdu), ktoré skutkovo, ako aj právne zodpovedali prejednávanej veci. Mestský súd sa s nimi nijakým spôsobom nevysporiadal a nepovažoval za potrebné tieto ani spomenúť v rámci odôvodnenia napadnutého uznesenia, čím došlo k založeniu nepreskúmateľnosti a taktiež nezrozumiteľnosti tohto rozhodnutia.

6. Sťažovateľka s poukazom na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 300/2021 z 30. septembra 2021 uvádza, že znalecký ústav mal popri vyúčtovaní poskytnúť (najneskôr do času rozhodovania o výške trov znaleckého dokazovania) jasne a zrozumiteľne informáciu, na aký čas a prípadne aj čiastkový znalecký úkon/činnosť sa konkrétna čiastková hodinová odmena viaže. K uvedenému však nikdy nedošlo.

7. Ďalej poukazuje na to, že samotný znalecký posudok je obsiahnutý na 116 stranách, pričom po stranu 17 má výlučne opisný charakter a neobsahuje akékoľvek závery znaleckého skúmania. Samotná posudková časť a záver je obsiahnutá na stranách 18 – 49, teda na 32 stranách (vrátane obrázkov) a zvyšných 67 strán tvoria prílohy. Aj vzhľadom na uvedené nie je pri rozumnom uvažovaní odôvodniteľné priznanie odmeny za znaleckú činnosť v rozsahu 348 hodín, pretože táto celkom zrejme nekorešponduje s objektívnou realitou. Obdobne to platí podľa

sťažovateľky v prípade odmeny za znaleckú činnosť v súvislosti s miestnym šetrením, keďže je veľmi ťažko predstaviteľné, že by akékoľvek miestne šetrenie mohlo trvať 24 hodín (a pokiaľ by aj trvalo, že toto bolo v celom svojom rozsahu účelné).

8. Objektívnym činiteľom pri určovaní výšky odmeny znaleckého ústavu nemôže byť ani skutočnosť, že znalecký posudok bol vypracovávaný od septembra 2011 do júna 2013. Z vyúčtovania znaleckého ústavu totiž nie je možné určiť, ktorý deň a v akom rozsahu sa znalecký ústav na vypracovaní znaleckého posudku skutočne podieľal.

9. Podľa sťažovateľky sa nemožno stotožniť a ani uspokojiť s argumentáciou súdu, ktorý odôvodnenosť výšky odmeny znaleckého ústavu odvodzuje z toho, že samotná sťažovateľka súhlasila s vypracovávaním znaleckého posudku, prípadne že znalecký posudok smeroval k zodpovedaniu zložitej technickej otázky. Obe okolnosti nemajú žiadny vplyv na preukazovanie počtu hodín, od ktorých sa odvodzuje odmena znaleckého ústavu.

10. Zákon č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o znalcoch“) ustanovuje, že výška tarifnej odmeny u znalcov sa určí časovým spôsobom s prihliadnutím na skutočný počet hodín, ktoré znalec vynaložil na svoju činnosť. Ak žiadny časový výkaz alebo obdobný dokument nebol súdu predložený, teda pri svojom rozhodovaní nemal ako preskúmať pravdivosť vyúčtovania znaleckého ústavu, je podľa sťažovateľky zarážajúce, keď v súvislosti s jej sťažnostnou argumentáciou, ktorou práve túto skutočnosť namietala, sa v odôvodnení napadnutého uznesenia mestský súd obmedzil na tvrdenie, že: *„Súd sa domnieva, že rozsah vyúčtovaných hodín predstavujúcich technické hodnotenie predmetov posudku a následné práce na vypracovaní znaleckého posudku reálne zodpovedajú úkonom vykonaným ÚSI ŽU v Žiline.“*

11. Pokiaľ ide o výdavky spojené s činnosťou konzultanta, sťažovateľka argumentuje, že z obsahu znaleckého posudku nie je nijakým spôsobom zrejmé, kto mal byť týmto konzultantom, aká mala byť povaha a rozsah jeho konzultačnej činnosti a čo bolo zámerom znaleckého ústavu činnosťou konzultanta preukázať. Potreba využitia konzultanta tiež nebola v znaleckom posudku znaleckým ústavom nijakým spôsobom zdôvodnená, v čoho dôsledku zo strany znaleckého ústavu došlo k porušeniu toho času platného a účinného ustanovenia § 16 ods. 3 zákona o znalcoch. S poukazom na znenie dôvodovej správy k zákonu o znalcoch sťažovateľka uviedla, že znalecký ústav mal mať súhlas súdu na pribratie konzultanta do konania. Tiež vytkla, že náklady na konzultanta neboli zo strany znaleckého ústavu vôbec preukázané a ich výška je neprimeraná, keďže odmena externého konzultanta za bližšie nešpecifikovaný čas jeho konzultačnej činnosti má byť v obdobnej (takmer totožnej) výške, ako je tarifná výška odmeny pre znalecký ústav za vypracovanie znaleckého posudku, a aj preto nie je možné tieto náklady konzultantovi priznať.

12. K vyúčtovaniu cestovných výdavkov sťažovateľka nemá vedomosť o tom, že by znalecký ústav mal súhlas súdu na použitie motorového vozidla, preto predpokladá, že tento súhlas nemal (o to viac, že táto okolnosť nebola súdom rozporovaná). Pokiaľ znalecký ústav nemal súhlas súdu na použitie motorového vozidla, náhrada za jeho použitie mu nepatrí. Znalecký ústav by mal nárok na cestovné náklady v súvislosti s hromadnou dopravou, avšak hromadnú dopravu jednak nevyužil a jednak nie je toho času objektívne dohľadateľné, aké náklady na hromadnú dopravu by mal v roku

2012. Znaleckému ústavu teda cestovne náhrady, tak ako sú prezentované vo vyúčtovaní, neprináležia. Ani s touto argumentáciou sa súd nijakým spôsobom nevysporiadal.

13. Sťažovateľka v odôvodnení ústavnej sťažnosti namieta aj prietahy v konaní, keď súd za 9 rokov nebol schopný rozhodnúť o znalečnom a držal ju tak v stave právnej neistoty týkajúcej sa zásahu do jej majetkovej sféry. Sťažovateľka tiež namieta porušenie práva na kontradiktórne konanie, keďže vyúčtovanie znalečného jej bolo súdom doručené až na jej žiadosť počas plynutia lehoty na podanie sťažnosti proti napadnutému uzneseniu okresného súdu.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

IV.1. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľky napadnutým uznesením okresného súdu:

14. V súvislosti s namietaným porušením označených práv sťažovateľky napadnutým uznesením okresného súdu ústavný súd poukazuje na to, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tých základných práv alebo slobôd, porušenie ktorých namieta, sa mohol sťažovateľ domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto ústavnú sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

15. Napadnuté uznesenie okresného súdu vydané vyššou súdnou úradníčkou mohlo byť (a v tomto prípade aj bolo) preskúmané podľa § 239 ods. 1 CSP mestským súdom, a to na základe sťažnosti sťažovateľky ako osobitného prostriedku procesnej obrany. Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

IV.2. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľky napadnutým uznesením mestského súdu:

16. Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, II. ÚS 231/04).

17. Zohľadňujúc námietky sťažovateľky predostreté v ústavnej sťažnosti, ústavný súd považuje v prvom rade za žiaduce zdôrazniť povahu napadnutého rozhodnutia mestského súdu, ktoré je rozhodnutím procesným. Rozhodovanie všeobecného súdu o procesných otázkach rovnako ako rozhodovanie o trovách konania vrátane trov dokazovania tvorí integrálnu súčasť civilného súdneho procesu, ktorá je zásadne výsadou všeobecného súdu. Preto ústavný súd takéto rozhodnutia meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak ide o taký exces z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnému súdu ústavnú sťažnosť. Inak povedané, problematika procesných rozhodnutí by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (porovnaj m. m. napr. aj I. ÚS 40/2012, II. ÚS 364/2014, II. ÚS 64/09, III. ÚS 92/09, IV. ÚS 248/08, II. ÚS 495/2018, I. ÚS 440/2021).

18. Mestský súd v napadnutom uznesení vyjadril presvedčenie, že rozsah vyúčtovaných hodín predstavujúcich technické hodnotenie predmetov posudku a následné práce na vypracovaní znaleckého posudku reálne zodpovedajú úkonom vykonaným znaleckým ústavom.

19. Ústavnému súdu, ktorý nie je skutkovým súdom, neprislúcha skúmanie obsahu vyúčtovania odmeny znalcom a ani to, či si vyúčtoval jednotlivé úkony správne (III. ÚS 338/2012, I. ÚS 525/2023).

20. Pokiaľ ide o odkaz sťažovateľky na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 300/2021 z 30. septembra 2021, v uvedenej veci išlo o odlišné skutkové okolnosti. Ústavný súd zohľadnil úplnú absenciu kontradiktórnosti pri rozhodovaní o znalečnom, keď v uvedenej veci rozhodoval priamo sudca, a nie vyšší súdny úradník, sťažovateľ teda nemal k dispozícii sťažnosť proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka a zároveň nemal možnosť oboznámiť sa s vyúčtovaním znalca a výšku vyúčtovania nijako namietat'. Obdobne sťažovateľ preukazoval zjavnú neadekvátnosť vyúčtovania poukazom na rozsah samotného znaleckého posudku a počet vyúčtovaných hodín.

21. V aktuálne prerokúvanej veci rozhodoval vyšší súdny úradník, sťažovateľka podala sťažnosť a mala možnosť sa oboznámiť s rozsahom vyúčtovania za znalecký posudok (z odôvodnenia uznesenia vyššieho súdneho úradníka), pričom následne jej bolo vyúčtovanie znalečného na jej žiadosť súdom doručené počas plynutia lehoty na podanie sťažnosti proti napadnutému uzneseniu okresného súdu. Mala teda možnosť proti výške vyúčtovaného znalečného namietat'.

22. Pretože z napadnutých uznesení vyplýva, že znalecký posudok vypracovaný znaleckým ústavom sa týka posúdenia správnosti nastavenia geometrie kolies na 19 tahačoch Iveco Stralis AS, nemožno považovať záver mestského súdu v napadnutom uznesení, že rozsah vyúčtovaných hodín predstavujúcich technické hodnotenie predmetov posudku a následné práce na vypracovaní znaleckého posudku zodpovedajú úkonom vykonaným znaleckým ústavom, za arbitrárny a ústavne neudržateľný.

23. Berúc zreteľ na charakter a rozsah odbornej činnosti, ústavnému súdu sa nejavilo priznané znalečné ako neprimerane vysoké, hoci z pohľadu sťažovateľky ide o značnú sumu. Vždy je možnosť odôvodniť rozhodnutie detailnejšie, avšak odôvodnenie napadnutého uznesenia

zodpovedá požiadavkám naň kladeným v § 236 CSP. Námietky sťažovateľky, ktoré odrážajú jej subjektívne vnímanie neprimeranosti vynaloženej odmeny v pomere k vypracovanému znaleckému posudku, v okolnostiach prípadu podľa ústavného súdu nevykazujú pochybenia ústavnoprávnej intenzity.

24. Mestský súd sa v napadnutom uznesení vyjadril aj k námietkam sťažovateľky týkajúcim sa využitia konzultanta s tým, že predmetom meraní a hodnotenia boli špecifické technické parametre na nákladných motorových vozidlách s použitím prístrojov (a priestorov), ktoré nie sú bežne dostupné, preto je podľa jeho názoru vyúčtovanie nákladov v časti výdavkov spojených s použitím konzultanta v poriadku. Z vyjadrenia znaleckého ústavu k sťažnosti sťažovateľky proti napadnutému uzneseniu okresného súdu jasne vyplýva, že ústav nedisponuje technickým vybavením na meranie geometrie kolies nákladných vozidiel, ktoré muselo byť zabezpečené v priestoroch príslušnej obchodnej spoločnosti, pričom merania vykonávali pracovníci ďalšej obchodnej spoločnosti. Pokiaľ aj potreba využitia konzultanta nebola znaleckým ústavom zdôvodnená v znaleckom posudku, táto ním bola zdôvodnená následne, pričom podľa názoru ústavného súdu uvedená skutočnosť v okolnostiach veci neodôvodňuje nepriznanie príslušnej sumy, obzvlášť, keď zodpovedajúce faktúry znalecký ústav doložil do spisu. Pokiaľ ide o argument, že znalecký ústav mal mať súhlas súdu na pribratie konzultanta do konania, uvedené právna úprava nepredpisuje. Ak znalecký ústav nemal vlastné technické vybavenie na splnenie znaleckej úlohy, bol odkázaný využiť služby externého dodávateľa, za ktoré musel zaplatiť, pričom náklady na konzultanta boli preukázané faktúrami vystavenými znaleckému ústavu. Ani v tomto smere preto ústavný súd nepovažuje napadnuté uznesenie mestského súdu za ústavne neudržateľné.

25. Pokiaľ sťažovateľka argumentuje, že znalecký ústav nemal súhlas súdu na použitie motorového vozidla, vyhláška neustanovuje, či súhlas súdu musí byť predchádzajúci alebo postačuje dodatočné odsúhlasenie. Navyše, ide o cestovné náhrady 63,11 eur, čo nepredstavuje zásah v intenzite zakladajúcej dôvodnosť vyslovenia porušenia označených práv sťažovateľky. Platí to o to viac, že v prípade nepriznania cestovných náhrad za použitie motorového vozidla pre chýbajúci súhlas súdu by mal znalecký ústav nepochybne nárok na cestovné v sume zodpovedajúcej hromadnej doprave.

26. Vo vzťahu k sťažovateľkou namietaným priet'ahom ústavný súd uvádza, že podľa § 45 zákona o ústavnom súde je viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania. Viazanosť ústavného súdu návrhom sa vzťahuje zvlášť na návrh výroku rozhodnutia (petit), v ktorom sťažovateľka špecifikuje, akého rozhodnutia sa domáha (§ 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde). V ústavnej sťažnosti je petit jednoznačne a zrozumiteľne oddelený od ostatných častí. Predmet prieskumu v konaní pred ústavným súdom teda vymedzila samotná sťažovateľka, zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom. Preto predmetom prieskumu ústavného súdu v tejto veci nemôže byť postup okresného, resp. mestského súdu v konaní sp. zn. 25Cb/188/2008, keďže tento postup sťažovateľka v návrhu na rozhodnutie vo veci samej ako zásah vôbec neoznačila.

27. Odôvodnenie napadnutého uznesenia mestského súdu predstavuje podľa ústavného súdu dostatočný základ na jeho výrok, ktorým zamietol sťažnosť sťažovateľky proti napadnutému uzneseniu okresného súdu vydanému vyšším súdnym úradníkom. Mestský súd primeraným, logickým a zrozumiteľným spôsobom sťažovateľke objasnil, prečo zamietol jej sťažnosť,

preto napadnuté uznesenie nie je zjavne neodôvodnené. Právne závery mestského súdu nemožno považovať za arbitrárne, t. j. také, ktoré by nemali oporu v zákone, resp. popierali by podstatu, zmysel a účel aplikovaných ustanovení právnych predpisov týkajúcich sa znalečného.

28. Na základe uvedených skutočností ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

29. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti v celom rozsahu bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľky obsiahnutých v petite ústavnej sťažnosti, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. októbra 2024

Robert Šorl
predseda senátu